

שיטה אלטרנטיבית: מסירת האי עצמו לידי ישראל.

החשבון האמריקאי

החשבון האמריקאי, הבא לידי גר לוי ברעיון זה, כולל את השיקולים הבאים:

● אין כל סיכוי שמצריים תסכימו להצבת חיילים ישראלים על אדמת סיני — שהיא חלק בלתי נפרד מאדמתה של מצריים עצימה.

(הטענה הישראלית השיגרתי, שאין לשארם-אל-שייך כל ערך למצריים, אם אינה רוצה לחדש את המצור על אילת, היא איננה גמורה. יש מקומות רבים מאד בנגב שאין להם כל ערך לישראל — אך כל ישראלי יתקומם נגד הרעיון שיוצבו שם חיילים מצריים, או אפילו יוגוסלבים או שבויים.)

● אפילו היו המצרים מסכימים להחזרת שארם-אל-שייך לישראל לזמן מוגבל — דבר שאין לו כל סיכוי — היה הדבר רק גורם לי חיכוך בלתי-פוסק.

הבסיס הישראלי בשארם היה מזכיר למצרים בלי הרף את תבוסתם במלחמת ששת-הימים, ודור שלם היה קם במצריים כשבליבו השאיפה לגרש את הכובש מעל אדמתו.

(זה כבר קרה פעם. כל דורו של גמאל עבר אל-נאצר ואנוואר סאדאת התחנך על ברכי השאיפה לגרש את הכובש הבריטי מן הבסיסים באזור תעלת-סואץ, שהוחזרו לו על פי הסכם.)

● מצריים מסכימה להצבת כוחות או"ם בשארם-אל-שייך, בצורה שאי-אפשר יהיה להוציאם מי שם בלי החלטת מועצת-הביטחון (בלומר, בלי הסכמת האמריקאים).
● ממשלת גולדה דוחה כיום הצעה זו מכל וכל.

בסיס ישראלי בסיראן

דמה למישהו בהשיגונון כי ניתן להתגבר על הקושי הזה אם ימצא פתרון שלא ישאיר חייל ישראלי על אדמת סיני — אך שימסור לישראל בכל זאת נוכחות פיסית במיצר טיראן.

מבט ממעוף לווין אמריקאי: טיראן (חץ), מימין האי סנפיר והחוף הסעודי

התשובה היא: כן. האי, הנראה כליכר קטן, גדול די צורכו למטרה זו. יש בו די מקום לכוח יבשתי ימירארי מוגבל. מבחינה גיאוגרפית, הוא מהווה מעין פקק בצוואר-הבקבוק של מיצר-אילת. כוח המוצב עליו ישלוט על הנתיב החיוני.

בבסיס בטוח, שהגישה אליו פתוחה בדרך האוויר והים. בסיס זה יכול להיות חשוב אם תהינה, אירעם, תקלות לגבי חיל-האוויר שישב ממול, על החוף, באזור ראשי-צראני — שארם-אל-שייך.

● האי טיראן יוחזר לישראל, לשם קיום חיל-מצב קמין שם, שיוכל לכלול כוחות יבשה, ים ו-אוויר. פתרון כזה יכול — לדעת בעליו —

מגמת הרעיון האמריקאי החדש: אחיזה בפתח המיצר - בצורה שהמצרים עשויים להסכים לה

יש לו מעלה אחת גדולה: הוא מוקף בים. כוח השוכן בו, אינו צריך לבוא בשום מגע פיסי עם חיילים או אזרחים מצריים. לא יהיה גבול משותף, העלול לגרות את הצדדים.

יש ישראלים רבים הסבורים כי אין בכלל שום צורך בבסיס ישראלי באזור זה. דיעה זו הושמעה לא רק על-ידי אישים במחנה השלום, אלא גם על-ידי הוגה-דיעות צבאי בתחומי סטי כמו אלוף (מיל), מתי סלד. לי דעתו, מציאות-השלום וכוח-ההרתעה של צה"ל די בהם כדי להבטיח שהמיצר יהיה פתוח.

אולם מי שתולה את תקוותו בנוכחות פיסית ובבסיסים, ברוח המאה ה-19 וראשית המאה ה-20, יוכל למצוא פתרון בבסיס ישראלי בטיראן — לא פחות מאשר כי שארם-אל-שייך.

ברור שממשלת גולדה תתנגד לפתרון זה, כמו בכל פתרון הפוגע בפרה הקדושה של שליטה בשארם-אל-שייך ורצף טריטוריאלי אליה.

אולם בעלי-הרעיון בווישינגטון משוכנעים שאפשר יהיה להזיז את גולדה, ברגע המכריע — וכי הישראליים עצמם כבר לוקחים אפשרות כזאת בחשבון, בקרי הגנה מדיני אלטרנטיבי.

ישנו, כמובן, גם צד נוסף: סעודיה. אולם האמריקאים משוכנעים כי המלך הסעודי, תלוי כל-כילו באמריקה, ישתוק ויעמיד פנים כאילו הבעיה כלל אינה נוגעת לו, אחרי שמסר את האי לרשותם של המצרים.

יש מקום באי

אם יבדק האי טיראן לשמש מטרה זו, שיוועדה לו?

לסלק את רוב המכשולים הקיימים על דרך פתרון הבעיה.

גישה בים ובאוויר

טיראן אינה טריטוריה מצרית, במובן המקובל של המילה. מבחינת הריבונות, היא שייכת, כנראה, לסעודיה, אם כי הסעודים לא התעניינו מעולם בגורלה. כאשר עלתה על הפרק בעיית השייט במיצר, אחרי הקמת מדינת ישראל, מסרה סעודיה את האי לרשות המצרים.

קאחיר תוכל, איפוא, לטעון כי חיל-מצב ישראלי בטיראן אינו פוגע בשטח הריבוני המצרי.

תוצאות התוקפנות יחוסלו, במידה שזה נוגע למצריים, עם נסיגת צה"ל מחצי-האי סיני.

ירושלים תוכל לטעון ששמירה על נוכחות פיסית במיצר טיראן,

לכאורה: משימה בלתי-אפשרית. איך אפשר להכין חביתה מבלי לשבור את הביצה?

עד שאיש אחד במשרד-החוץ האמריקאי הסתכל עוד פעם במפה, ומצא שיש פתרון.

יש מקום השולט על המיצר, ושאינו נמצא על אדמת סיני.

הוא נמצא באי טיראן. וזה הרעיון:

● צה"ל יפוג בסיני לגבול הי בינלאומי, כדרישת יארינג ורבי ג'רב.

● בשארם-אל-שייך יוצב כוח בינלאומי, כפי שכבר הוסכם בין ווישינגטון וקאחיר. כוח זה יהיה כפוף לפיקוד מועצת-הביטחון, ויכל החלטה על תזוזה שלו תצטרך להתקבל פה-אחד על-ידי ארבעת הגדולים.